

За іншими даними у м. Біла Церква в кінці 1944 р. органами НКВС було заарештовано групу осіб, запідозрених в націоналістичній діяльності, в кількості 31 чоловік. Всього на Білоцерківщині слідством було виявлено 323 чол. учасників ОУН, з яких притягнуто до відповідальності 31 чол. Раніше заарештовані і засуджені по іншим справам 35 чол., знаходяться в діючій армії – 29 чол. Розшуковуються 208 чол.¹ Репресії щодо цих людей продовжувались протягом багатьох десятиріч, постраждало багато невинних.

Та незважаючи на репресії, УПА продовжувала вести боротьбу проти енкаведистських військ на території України аж до 1950-х років.

Крикун Василь Трохимович. Публікується вперше

Останні бої з московсько-більшовицькими окупантами відбувалися ще у 1958 році на території Івано-Франківщини. Після підступного вбивства її командуючого Р. Шухевича та ряду інших провідників, а також створення органами держбезпеки так званого "УПА-2", що своїми розбійницькими діями, прагнула дискредитувати національно-визвольний рух в Україні, УПА припинила боротьбу. Значна частина її воїнів була інтернована до Сибіру та інших таборів Гулагу, чимало їх прорвалося через територію Чехословаччини на захід. Лише в післявоєнні 1945–1953 рр., в результаті боротьби ОУН-УПА із загонами Радянської Армії, НКВС, КДБ загинуло понад 30 тис. цивільних осіб, близько 25 тис. військовослужбовців, вивезено до Сибіру близько 150 тис. жителів Західної України². Всього ж за роки II Світової війни в лавах УПА загинуло 57 тис. чоловік³.

Оглядаючи весь період боротьби ОУН-УПА в роки II Світової війни, можна зробити висновки.

- Національно-визвольна боротьба 1940–1950-х років була неперервним продовженням визвольних змагань української нації за відновлення своєї державності проти всіх без винятку окупантів і поповоловачів.

- Натхненником і організатором національно-визвольної боротьби стала революційна ОУН, а головною силою була УПА, яка мала загальнонародний характер.

- УПА за своєю функцією була дієвою оборонною армією. УПА – це чітко організована структура, в якій злагоджено діяли всі функціональні служби інфраструктури, властиві тогочасним арміям.

Даючи оцінку національно-визвольному рухові зазначеного періоду, В. Кук відмічає, що такої тривалої, масової, всенародної війни за національне визволення не знала досі не лише наша, але й світова історія. Ідея національного відродження запустила глибоке коріння в народі. Із крові і жертв повстанської народної боротьби зародився національно-визвольний рух 1960-1970-х років і нинішній демократичний рух за суверенітет і повну державну незалежність України⁴.

¹ ДАСБУ. – Спр. 57699. – Т. XI. – Арк. 262.

² Історія України. Цитові факти. Дати – С. 158.

³ Наша справа. – 1997. – 2 травня. – № 19 (125).

⁴ Національно-визвольна боротьба... – С. 50.